

پیوند در برابر قطع رابطه/ چه موقع تکبر عبادت است؟

ما باید در دوستیهایمان با مردم خود ساخته باشیم و آن قدر با قطع رابطه مبارزه کنیم تا سرانجام با آنها پیوند برقرار سازیم، زیرا ارزش افراد به خودسازی آنها در دوستی و التزام به اصل حفظ دوست است.

خبرگزاری مهر- ما باید در دوستیهایمان با مردم خود ساخته باشیم و آن قدر با قطع رابطه مبارزه کنیم تا سرانجام با آنها پیوند برقرار سازیم، زیرا ارزش افراد به خودسازی آنها در دوستی و التزام به اصل حفظ دوست است.

اگر لباس ما چرکین شود آیا آن را کنار می‌اندازیم؟ اگر دیوار خانه ما ترک بردارد از آن چشم می‌پوشیم؟ بدون تردید انسان از چیزی که برای آن به زحمت می‌افتد یا پولی می‌پردازد چشم‌پوشی نمی‌کند.

در مورد دوستان نیز همانند امور مادی رفتار می‌کنیم و هر چه دوستان نسبت به ما خطا کند البته مشروط بر اینکه با شرع مقدس تعارض نیابد از او چشم نمی‌پوشیم ما باید در دوستیهایمان با مردم خود ساخته باشیم و آن قدر با قطع رابطه مبارزه کنیم تا سرانجام با آنها پیوند برقرار سازیم.

هنگامی که انسان از لغزش‌های دوستانش چشم نمی‌پوشد تنها خسارت آنها را برگزیده است و ایا آسان است که انسان از دوستانش چشم ببوشت؟ حضرت علی(ع) می‌فرماید: در شگفتم از کسی که بندگان را با پول خود می‌خرد اما آزادگان را با نیکی خود نمی‌خرد.

اگر دوست انسان از گروه‌هایی باشد که دوستی با آنها پسندیده نیست بهتر آن است که از همان آغاز با آنها دوستی نکنیم اما درباره دوست خوب باید قطع رابطه را با پیوند بیشتر و کم لطفی را با لطف بیشتر پاسخ داد. علی(ع) می‌فرماید: برادرت را با احسان و نیکی مؤخذ کن و شرش را با نیکی بدو بازگردان.

باید در برابر غرور درونی ایستاد زیرا نفس به عقب نشستن تمایل دارد ولی ما این غرور و تکبر را با ایجاد پیوند با ایشان درهم می‌شکنیم. امام علی(ع) می‌فرماید: وهنگام خودداری، به او ببخش و هنگام دوری او، تو به او نزدیک شو و هنگام سختگیری او تو به او نرمی نشان بده و گناه او را معذور دار، آن جا که گویی بنده او هستی. (نهج البلاغه نامه 31 ص 403). زیرا او معصوم نیست و گاهی تمایل می‌یابد از تو کناره بگیرد ولی تو به او نزدیکی بجوی ممکن است او در برابر تو سخت‌گیری کند ولی تو با او گرم باش و حتی اگر روزی نسبت به تو گناهی مرتکب شد عذری را پیدا کن تا بتوانی بدین وسیله گناه او را توجیه کنی.

این چیزی است که حضرت علی (ع) در رفتار ما نسبت به دوست مؤمن از ما طلب می‌کند تا آن جا که گویی بنده او هستی. در این جا این سؤال پیش می‌آید که اگر باید در برابر دوستان و کسانی که می‌خواهیم آنها را جذب کنیم دلیل باشیم پس این حدیث چه سرنوشتی می‌یابد که می‌فرماید: خداوند همه چیز را به بنده مؤمن خود واگذاشته ولی به او اجازه نداده تا خود را دلیل کند. (مشكاة الانوار ص 255).

حضرت علی(ع) پاسخ این سؤال را چنین می‌فرماید: ولی باید مراقب باشید که این کار را در غیر موضع آن به کار نبندید یا در برابر غیر احق آن انجام ندهید. (نهج البلاغه نامه 31 ص 403).

درباره فروتنی با دوستان ملاک‌ها و حدودی در کار است. اولاً باید کسی را که در برابر او تواضع می‌کند بشناسی، چنانکه قرآن می‌فرماید: در برابر مؤمنان فروتنند و در برابر کافران سرکش. (سوره مائده آیه 54).

و سپس باید دانست چه زمان و با چه کسی باید تواضع نشان داد زیرا گروهی از مردم تواضع انسان را ارج نمی‌نهند و چنین می‌پندارند که تواضع در برابر آنها بدین معنی است که آنها پیوسته بر حقند و برتر از مردمند، این جماعت شایستگی تواضع را ندارد.

دردعای مکارم الاخلاق قطعه کاملی است که انسان را به روش والای رفتار با مردم راهنمایی می‌کند. امام زین العابدین (ع) می‌فرماید: پروردگارا مرا راهنمایی کن تا با کسی که نسبت به من حيله و نیرنگ به کار برده با نصیحت و خیرخواهی معارضه کنم و کسی را که از من دوری گزیده با نیکی پاداش دهم و به کسی که مرا محروم ساخته ببخشم و در برابر کسی که با من قطع پیوند کرده پیوند برقرار کنم و با کسی که غیبت مرا کرده با یاد نیک مخالفت ورزم و کار نیک را سپاس گویم و از بدی چشم پوشم.

انسان باید بداند در برابر چه کسی و چگونه باید تواضع به خرج داد؟ گاهی در برابر کسی تواضع می‌کنیم که موجب فخرفروشی او به تو می‌شود و یا در برابر انسانی فروتنی می‌کنیم که موجب افزایش تکبر او می‌گردد. باید در برابر این گونه مردم تکبر به خرج داد نه تواضع و فروتنی. در حدیث آمده است که «تکبر ورزیدن در برابر انسان متکبر عبادت است».

معمولاً بدی‌های دوست را کسی تحمل نمی‌کند مگر کسی که روحی بزرگ و اندیشه‌ای راسخ داشته باشد و به همین سبب انسان بزرگی را نمی‌بینیم مگر آن که به سبب فروتنی و خشوع، پایگاهش در میان مردم استوار می‌گردد. اما کسانی که بدی‌های دوستان خود را تحمل نمی‌کنند و پاسخ قطع رابطه را با قطع رابطه بیشتر می‌دهند، انسانهای کوچکی هستند.

ببینید چگونه هنگامی که میوه‌های یک درختی زیاد می‌شود سرخم می‌کند و چگونه عظمت دریا در تواضع آن است و با همین تواضع توانسته گنج‌هایی را در فرد جای دهد و اگر چه انسان توانسته مقداری از آن را کشف کند ولی بسیاری همچنان ناشناخته باقی مانده است. بنابراین ارزش افراد به خودسازی آنها در دوستی و التزام به اصل حفظ دوست است.

هرگاه بخواهیم بنا به دلایلی با دست خود قطع رابطه کنیم نباید همه رشته‌های پیوند با او را بگسلیم بلکه باید دری را باز بگذاریم تا هنگامی که امور در مجرای خود قرار گرفت به سوی آنها باز گردیم.

نیکی در برابر بدی صفتی است برجسته که از بزرگترین موهبت‌های الهی و عالی‌ترین ملکات انسانی به شمار می‌رود و تنها طبقه عالی جامعه که نفسشان تزکیه شده و دل‌هایشان پاکیزه و وجدانشان پاک و درونشان به صلاح آراسته است از این صفت ارزشمند انسانی برخوردارند. و تأثیر آن در نفوس مردم بسیار زیاد و غیرقابل انکار است این صفت والا از مهمترین ارکان دوستی و برادری و مؤثرترین عامل انس و آشنایی و بزرگترین انگیزه محبت و نزدیکی مرم به یکدیگر است چه احسان در انسان مؤثر است و باعث تملک قلب اوست از این رو خداوند به این امر دستور داده و مردم را دعوت و تشویق کرده است.

پیامبر خدا(ع) فرمود: "دلها بر محبت کسانی که به آنها نیکی می‌کنند و بر دشمنی کسانی که به آنها بدی می‌کنند سرشته شده است." چون نیکی به کسی که به ما بدی کرده عالی‌ترین رتبه و بزرگترین منزلت است و بیشترین تأثیر را در اصلاح نفوس دارد.